

Dorante: Dosti, pane Jourdain. Paní nemá velké komplimenty ráda a ví, že jste člověk vtipný. (*Polohlasně k Dorimène*): Je to měštáček, a jak vidíte, chová se dost směšně.

Dorimène: Není tak těžké to poznat.

Dorante: Paní, to je můj nejlepší přítel.

Pan Jourdain: Prokazujete mi příliš velkou čest.

Dorante: A je zároveň galantní muž.

Dorimène: Velmi si ho vážím.

Pan Jourdain: Neudělal jsem ještě nic, čím bych si zasloužil vaši přízeň.

Dorante (*polohlasně k panu Jourdainovi*): Budte opatrný, a hlavně se ani nezmíňujte o diamantu, který jste jí dal.

Pan Jourdain (*polohlasně k Dorantovi*): Nemohl bych se jí aspoň zeptat, jak se jí líbí?

Dorante (*polohlasně k panu Jourdainovi*): Cože? Sřezte se. To byste zle dopadli; jako galantní muž musíte dělat, jako byste to ani nebyl vy, kdo jí dal ten dárek. (*Nahlas*): Pan Jourdain říká, paní, že je nadšen vaší návštěvou.

Dorimène: Tot velká čest pro mne.

Pan Jourdain (*polohlasně k Dorantovi*): Jak jsem vám zavázán, pane, že s ní takhle za mne mluvíte.

Dorante (*polohlasně k panu Jourdainovi*): Dalo mi strašlivou práci, než jsem ji sem dostal.

Pan Jourdain (*polohlasně k Dorantovi*): Nevím, jak se vám odměnit.

Dorante: Jste prý, paní, nejkrásnější člověk na světě.

Významový zvrát jako na rozhraní dvou replik vzniká dokonce i tehdy, když je řeč adresovaná partnerovi vystřídána řečí, která není adresována nikomu, tento postup se nazývá „à part“, tj. mluvení stranou: rozdíl mezi řečí adresovanou partnerovi a řečí „stranou“ je v tom, že utváření řeči adresované se řídí, jak řečeno, jednak zřetelem k minulé skutečnosti, jednak zřetelem ke konkrétnímu kontextu, kdežto řeč „stranou“ se řídí toliko zřetelem prvním. „À part“ se obrací více nebo méně přímo k čtenáři. Zpravidla bývá označováno poznámkou („stranou“, „tíše“, „pro sebe“, atp.), ale mnohdy bývá signalizováno toliko změnou gramatické osoby („ty“ v „on“). Je-li tento postup rozvinut důsledně, vzniká dialog v dialogu, tj. uvnitř dialogu mezi dvěma účastníky vzniká

nový dialog mezi replikami určenými partnerovi a replikami téže osoby, vyslovenými „stranou“. Velmi blízké tomuto postupu je využití dvojsmyslu, zejména tehdy, jsou-li řeči některé osoby dvojsmyslné toliko pro tuto osobu a čtenáře, kdežto druhý účastník je chápá jednoznačně, skrytý význam mu uniká, protože mu nejsou známy některé okolnosti, do kterých je zasvěcen čtenář i osoba dvojsmyslně mluvící. Takový je případ věvodova dialogu s Violou v Shakespearově *Věčeru tříkrálovém* (II, 4): Viola miluje věvodu a je převlečena do mužských šatů, věvoda ji považuje za hochu, přijal ji do svých služeb a miluje jinou ženu, která jej soustavně odmítá:

Věvoda: — — — — —

Sázím se, že tvůj zrak, ač dosud mlád, už utkvěl na bytosti, již se koří.
Vid', je to tak?

Viola: Tak trochu, s dovolením.
Věvoda: Jak vypadá?

Viola: Tak trochu jako vy.

Věvoda: Pak tebe není hodna. — Jak je stará?

Viola: Tak asi jako vy.
Věvoda: Stará, ví Bůh. Staršího než je sama

si vyvol žena. Pak mu bude rovna, pak srdci manželovu postačí.
Vždyť, hochu, marné všechno zapírání, náš cit je povrchnější, vrtkavější, pomíjivější, lačnější a dřív i přesycen než láska žen.

Zřetel ke kontextu oslovené osoby může do té míry ovlivnit utváření promluvy, že čtenáři někdy zcela uniká smysl, který do ní mluvčí vkládá. I okolnost, že se projev řídí zřetelem ke kontextu ostatních účastníků, vede tedy k rozkládání jednoty významového kontextu a přistupuje k ostatním okolnostem rozkládajícím kontext, které již byly uvedeny. Nedostatek významového sjednocení stává se tak všudypřítomným znakem konkurujících kontextů v dramatickém dialogu.